

СТАНОВИЩЕ

Изготвено от проф. д-р Тодорка Стоянова Атанасова-Калайджиева, катедра „Мениджмънт“, Стопански факултет на Тракийски университет, гр. Стара Загора, научна специалност „Организация и управление на производството“, професионално направление 3.7 Администрация и управление

Автор на дисертационния труд: Елена Димитрова Ташкова

Тема на дисертационния труд:

„Възможности за прилагане на дигитални технологии в аграрния сектор“

I. Общо представяне на дисертационния труд:

Дисертационният труд на тема „Възможности за прилагане на дигитални технологии в аграрния сектор“ е разработен от задочен докторант Елена Ташкова с научен ръководител доц. д-р Виолета Блажева. Той е обсъден и насочен за публична защита на заседание на катедра „Аграрна икономика“ при Стопанска академия „Д.А. Ценов“, гр. Свищов.

Дисертационният труд е с общ обем от 185 стандартни страници, структуриран е в увод, три глави, заключение, приложения в обем от 13 страници. Резултатите от изследването и анализа са представени на 22 фигури и 31 таблици. Използваната литература включва общо 111 източника, от които 85 на български и 26 на английски език.

Становището ми е възложено със Заповед № 681/10.07.2023 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“, гр. Свищов за участие, като член на Научно жури, което е избрано на ФС на факултет „Производствен и търговски бизнес“, Протокол №12/10.07.2023 г.

Становището е изготвено в съответствие с разпоредбите на Закона за развитие на академичния състав в Р.България, Правилника за неговото прилагане и Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д.А.Ценов“, Свищов.

II. Оценка на формата и съдържанието на дисертационния труд:

Актуалността на темата на дисертационния труд произтича от необходимостта за внедряване и използване на дигитални технологии в сферата на аграрното производство в отговор на съвременните предизвикателства пред неговото развитие. На множеството въпроси, свързани с тази съвременна проблематика, касаеща аграрния сектор може да се отговори чрез проучвания и анализи, разработване и предлагане на научни модели за управление на процеса на дигитализация, като паралелно с това се открият ефектите от неговото осъществяване. В този смисъл считам, че избраната тема на дисертационния труд е актуална, значима за теорията и практиката, както и дисертабилна.

Предмет на изследване са възможностите за прилагане на дигиталните технологии в аграрния сектор.

Обект на изследване са съвременните дигитални технологии в селското стопанство и тяхната роля за устойчиво развитие на сектора.

Целта на научната разработка е фокусирана върху изследване и анализиране на приложимостта на дигиталните технологии в аграрния сектор. Считам, че целта е правилно формулирана. Тя е подчинена на темата на дисертационния труд и кореспондира с четирите основни задачи. Те логически се свързват със структурата на дисертацията.

В дисертационния труд е формулирана изследователска теза, която е напълно доказуема и съответства на изследваната проблематика в дисертационния труд.

Изпълнението на поставената цел и решаването на основните задачи се извършва чрез комплекс от методи: сравнителен и ретроспективен анализ, индукция, дедукция, контент-анализ, метод на експертната оценка, проучване и анализ на български и чуждоезикови

литературни източници. Положително впечатление прави проучената значителна по обем нормативна база, включваща национални и европейски документи, свързани с дигитализацията на аграрния сектор. Всички литературни източници са цитирани коректно. Използваната разнообразна информация е основа за задълбочен анализ и обобщения.

Дисертационният труд в структурно отношение и по обем отговаря на изискванията за придобиване на ОНС „доктор“ по научна специалност „Икономика и управление (аграрна икономика)“. Балансирано е съотношение между структурните части/главите на дисертацията като цяло.

В увода се представят актуалността на тематика, обекта и предмета на изследване, целта и задачите, изследователската теза. Синтезирано е представен използвания методически подход. Аргументирано се посочва времевото ограничение на изследването, което се осъществява в периода 2014 - 2020 г. Изтъкват се особеностите на използвания индекс за оценка на степента на прилагане на цифровите технологии в икономиката и обществото (DESI).

Първа глава има теоретико-аналитичен характер. Основният акцент се поставя на анализа на литературата, разглеждаща въпроса за възможностите на прилагане на дигиталните технологии в икономиката. Въз основа на изследвания от наши и чужди автори, нормативни документи по проблематиката докторантката изгражда собствен понятиен апарат, който използва в дисертацията. Тя дефинира същността на дигиталните технологии в икономиката, в частност в земеделските стопанства, както и дава конкретни примери за приложимостта им. От изложението проличава много доброто познаване на теорията, свързана със значимостта на информационните технологии и тяхното използване в съвременните условия, а така също с приложимостта им в аграрния сектор и по-конкретно в българското селско стопанство. В хода на литературния анализ се откроява авторското мнение по въпроса, както и много добре са обосновани предимства и недостатъци на дигитализацията на аграрното производство.

Втора глава на дисертационния труд има концептуално-аналитичен характер, тъй като изследва и разкрива същността на концепцията за осъществяване на дигиталната трансформация на икономиката като цяло и в частност в аграрния сектор. Акцентът в нея пада върху проучване на основни документи (стратегии, програми, планове, др.), отразяващи политики за осъществяване на дигиталната трансформация на европейско и национално равнище. Анализират се основни разпоредби и приоритети по дигитализация на икономиката най-напред в ЕС и връзката им с тези в нашата страна. В трети параграф на втора глава се представят теоретично обосновани решения – „модел за дигитално подпомагане“ на производствените процеси в земеделските стопанства (фиг.10, стр.91). Осъщественият анализ във втора глава се отличава със задълбоченост, точна интерпретация на сложната нормативна база, правилно формулирани изводи.

Трета глава на дисертацията има конструктивен характер. Първоначално се изследват основни фактори, които влияят върху въвеждане на дигиталните технологии в селското стопанство. Във втори параграф авторката прави опит да апробира представения във втора глава модел за дигитализация - web базирана технология „ONDO Smart Farming Solutions“ в аграрното производство. Моделът е внедрен в пет земеделски стопанства от България и едно от Македония. Постигнатите резултати, изразяващи се в икономия на производствени ресурси, повишение на средните добивите, рационализиране на технологичните процеси и др. са обобщени и правилно интерпретирани (табл.29, стр.131). В трети параграф докторантката аргументирано представя основни препоръки за повишаване на ефектите от дигиталните технологии в аграрното производство. Изложението в трета глава демонстрира задълбочени познания на авторката, креативност и аргументираност на представените предложения.

Заклучението на дисертацията представя обобщаване на основните резултати от проучването и анализа.

Авторефератът отговаря на изискванията и обективно отразява структурата и съдържанието на дисертационния труд.

Във връзка с популяризиране на получените резултати от дисертационния труд, докторантката има три публикации: една студия, една научна публикация в научно издание и един доклад от участие в международна научно-практическа конференция, равномерно разпределени за срока на обучение по докторантурата.

Обобщавайки, оценката за структурната и съдържателна характеристика на дисертационния труд на докторант Елена Ташкова считам, че напълно е доказана изследователската теза, изпълнена е поставената цел и са решени първоначално заложените задачи. Стилът на изразяване е научен и разбираем. При разработване на дисертационния труд авторката е спазила правилата на научната етика. Използваните автори са цитирани точно и правилно. Дисертационния труд е оформен много добре.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд:

Представените от докторанта приноси приемам и синтезирам по следния начин:

✓ Принос, произтичащ от разширяване и обогатяване на литературата, и научното познание на база формулирана дефиниция на понятието „дигитални технологии“, като е предложена собствена - авторова интерпретация.

✓ Научно-приложен принос е предложеният модел, подпомагащ внедряването на дигиталните технологии в аграрното производство. Моделът е апробиран на примера на шест земеделски стопанства от България и Македония.

✓ Принос с практико-приложен характер са идентифицираните предимства и представените предложения за ускоряване на процеса по внедряване на дигиталните технологии в икономика като цяло и частност в земеделските стопанства.

IV. Въпроси по дисертационния труд:

Към авторката на разработения дисертационен труд имам един въпрос:

В каква степен са внедрени дигиталните технологии в българското животновъдство към настоящия период?

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение:

Обобщавайки изложената по-горе оценка, считам, че задочен докторант **Елена Димитрова Ташкова** е разработила на необходимото научно равнище дисертационния труд. Това ми дава основание да твърдя, че авторката познава и успешно прилага съвременни методи за изследване в областта на аграрната икономика, правилно интерпретира получените резултати, има и научно-приложни приноси.

В заключение позволявам си да предложа на уважаемото Научно жури да оцени високо разработения дисертационен труд и да гласува положително за присъждането на **Елена Димитрова Ташкова образователната и научна степен „Доктор“** по докторска програма „Икономика и управление (аграрна икономика)“, професионално направление 3.8. „Икономика“.

Подписът е заличен на основание
чл. 4, ал. 1 от Регламент 679/2016 г.

01.09.2023 г.
Стара Загора

Изготвил становището:
(проф. д-р Годорка Атанасова-Калайджиева)